

## De werkgelegenheid en de tewerkstelling van migranten: een prioriteit in het samenlevingsbeleid

Paula D'Hondt-Van Opdenbosch\*

De vaststelling dat een grote groep migranten op definitieve wijze deel uitmaakt van de Belgische samenleving moet tot uiting komen in de regelgeving en het beleid van overheidswege. De overheid draagt een bijzondere verantwoordelijkheid voor deze inwoners, ook al hebben zij niet de Belgische nationaliteit. De recente politieke gebeurtenissen tonen aan dat steeds dringender inspanningen noodzakelijk zijn opdat migranten dezelfde rechten en plichten krijgen als Belgen op de belangrijke terreinen van overheidszorg.

In uitvoering van mijn opdracht als Koninklijk Commissaris presenteerden we een waslijst van voorstellen inzake de arbeidsproblemen, de huisvesting en het integratiebevorderende onderwijs om het ter zake gevoerde beleid, op de verschillende niveaus, te begeleiden en te ondersteunen. Een aantal van deze voorstellen werden door de betrokken verantwoordelijken ter harte genomen en gerealiseerd. Andere voorstellen werden en worden uitgebreid besproken en op hun toepassingsmogelijkheden onderzocht. Hopelijk neemt dit niet te veel tijd in beslag. Ons standpunt is duidelijk: ik blijf vragen om investeringen, onder meer op het terrein van onderwijs (al gebeurde hierop al een en ander), scholing en arbeid. Arbeid en inkomensverwerving spelen immers een belangrijke rol in de maatschappelijke situatie van mensen. Hieronder geven we enkele punten van mijn beleidsplan terzake. De volledige voorstellen vindt de lezer in de november- en mei-rapporten, uitgegeven door het Koninklijk Commissariaat (resp. *Integratie(beleid): een werk van lange adem*, 1989; en *Voor een harmonieuze samenleving*, 1990).

Om de toegang tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken voor bepaalde categorieën van migranten pleiten we voor een aanpassing van

de reglementering betreffende de tewerkstelling van niet-EG-vreemdelingen, en voor een harmonisering van het regionaal beleid met betrekking tot de toepassing van de reglementering betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Het is ook hoognodig de controle op de illegale tewerkstelling bij de werkgevers te verscherpen.

Uit arbeidsmarktonderzoek blijkt overduidelijk dat de migranten een risicogroep onder de werklozen vormen. Daarom stellen we voor om, wat de arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding betreft, het betrokken personeel te vormen zodat zij op een meer adequate wijze hun diensten kunnen verlenen aan werkloze migranten.

Een permanente samenspraak en een daadwerkelijke samenwerking tussen de initiatieven in de particuliere sector en de overheidsinstellingen zal de know-how en de mogelijkheden op deze gebieden alleen maar vergroten. De migranten moeten bovendien een rechtmatig deel krijgen in de tewerkstellingsprogramma's van de overheid. Er werden inspanningen beloofd maar deze moeten nauwgezet gevolgd en geëvalueerd worden. Ook een correcte registratie en een regelmatige evaluatie van de aanwezigheid van migranten in beroepsopleidingen is aangewezen. Hun ondervertegenwoordiging in de opleidingen moet tegengegaan worden, onder meer door een meer actieve en aangepaste werving, het onderzoeken en aanpassen van gebruikte methodieken, het opzetten van 'voorschakelingsinitiatieven' waarbij ook aandacht wordt gegeven aan taalonderricht enz. In het kader van de Weer-Werkactie en andere begeleidingsinitiatieven moet een meer intensieve en actieve bemiddeling van werkloze migranten mogelijk worden. Migrantenvrouwen hebben het moeilijker dan Belgen om een geschikte arbeidsplaats te vinden. Daarom pleiten we ervoor om de bestaande verplichting van aangifte van vacatures strenger te doen toepassen. Toch zijn er nog specifiekere, gerichtere inspanningen nodig. Zoals de bestaande (positieve) acties voor vrouwen, jongeren en langdurig werklozen moeten er maatregelen gevonden worden met betrekking tot een niet-discriminerend wervings-, promotie- en ontslagbeleid door de bedrijven. Onder positieve actie voor migranten wordt dan verstaan: het geheel van maatregelen dat de instroom, doorstroom en

\* Mevrouw Paula D'Hondt-Van Opdenbosch werd in 1989 aangesteld als Koninklijk Commissaris voor het Migrantenbeleid.

horizontale mobiliteit van migranten op de arbeidsmarkt bevordert en hun uitstroom tegengaat, zonder verlaging van relevante geschiktheidseisen. De wetgever kan een aantal bepalingen goedkeuren die dit positieve actiebeleid omkaderen, zoals:

- een wet gelijke behandeling van migranten en autochtonen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen en ten aanzien van de toegang tot een zelfstandig beroep, geïnspireerd op de wet van 4 augustus 1978 tot gelijke behandeling van mannen en vrouwen op deze gebieden;
- een verbod van ontslag wegens het ras, de huidskleur, de afkomst of de nationale of etnische afstamming opgenomen in de wet op de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978;
- een reglementering inzake positieve acties en het instellen van plannen voor gelijke kansen ten voordele van migranten in navolging van het KB van 14 juli 1987 houdende maatregelen ter bevordering van gelijke kansen van mannen en vrouwen in de privé-sector.

Om dit beleid concreet gestalte te geven, kan ook een beroep gedaan worden op buitenlandse ervaringen. In Canada bijvoorbeeld hanteert men het principe van de 'evenredige participatie'. Dit principe houdt in dat alle - ook zwakke - groepen op ieder niveau van de onderneming aanwezig zijn en dit in verhouding tot hun aandeel in de beroepsbevolking.

De gedecentraliseerde structuren met betrekking tot het sociaal overleg moeten dit positieve actiebeleid als aandachtspunt opnemen en initiatieven nemen. Daarnaast moeten zij tevens de aanwezigheid van migranten in ondernemingsoverlegorganen stimuleren. Zeer belangrijk is ook dat de migranten erkend worden als een specifieke groep, naast de andere risicogroepen onder de werkzoekenden. Op deze manier kunnen de voorgestelde maatregelen zoals een aandachtsambtenaar van migranten binnen de regionale arbeidsbemiddelingsdiensten, specifieke schakelopleidingen voor migranten, aandacht voor migranten tewerkgesteld in sectoren in herstructurering, en bijkomende projecten of verruiming van bestaande projecten, specifiek gericht op migranten via

de middelen uit het Tewerkstellingsfonds en Ronde-Tafelfonds gefinancierd worden.

Tenslotte dient de overheid zelf als werkgever een voortrekkersrol te spelen in het bevorderen en verbeteren van de tewerkstelling van migranten. Cruciaal hierbij is de toegang van vreemdelingen tot het openbaar ambt, en dus de herziening van de grondwet terzake. De Interministeriële Conferentie voor het Migrantenbeleid heeft in maart 1990 haar goedkeuring gehecht aan de toegang van vreemdelingen tot contractuele betrekkingen bij de Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten en de lokale besturen. We leggen ons bij de beperkende interpretatie van mijn voorstel neer, maar vinden wel dat het een eerlijke kans moet krijgen, dat wil zeggen dat dit systeem van contractuele aanwervingen zinvol en op voor de samenleving constructieve wijze benut zou worden.

Overigens werd nog maar weinig vooruitgang geboekt met betrekking tot de daadwerkelijke uitvoering van het Gemeenschapsrecht inzake de toegang van de EG-onderdanen tot betrekkingen in overheidsdiensten!

Op lokaal vlak werd wel vooruitgang geboekt. De in bepaalde gemeenten bestaande initiatieven van aanwerving van vreemdelingen op contractuele basis werden op uitdrukkelijke wijze goedgekeurd en de in dit verband bestaande rechtsonzekerheid is aldus opgelost. We pleiten ervoor dat de gemeenten van deze mogelijkheden daadwerkelijk gebruik kunnen maken en het niet zullen beperken tot ondergeschikte functies. De gemeentebesturen kunnen in hun reglementen betreffende de aanwerving van 'gesubsidieerde contractuelen' de voorwaarde van Belgische nationaliteit schrappen. Bovendien kunnen de gemeenten als indirecte werkgevers bij intercommunales en vzw's de tewerkstellingskansen van migranten vergroten.

Al deze inspanningen van overheidswege zijn noodzakelijk met het oog op de gelijkwaardige behandeling van migranten als volwaardige ingezetenen van de samenleving. De samenleving als geheel heeft trouwens alle belang bij de ontwikkeling van het menselijk potentieel dat de migranten vertegenwoordigen.

Het gaat niet alleen om baten *voor hen*, maar ook om baten *voor iedereen in het geheel van de samenleving*.